

Az EU innovációs politikájának intézményi és jogi környezete

Kruzslicz Péter

Sulyok Márton

TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0002

Az EU innovációs politika intézményi és jogi környezete

1. BEVEZETÉS

TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0002

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Az innováció fogalma és folyamata

- innováció (Schumpeter) = kreativitás + produktum
 - K+F mint az innováció része
 - Eredmény: új termék, új technológia, új szervezeti kapcsolatok

Az innováció, mint folyamat

- Elemei:
 - Felismerés
 - Koncepció
 - Probléma
 - Megoldás
 - Fejlesztés
 - Felhasználás

Az innováció alapjai az EU jogrendszerében

- Elsődleges jog - *EUMSZ, 19. fejezet - Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás (179-190. cikkek)*
- Másodlagos jog - *Keretprogramok (Framework Programmes, FP1-FP7-ig, jelenleg FP8 indul)*

Az innováció és az EU intézményrendszere

- Európai Parlament - Ipari, Kutatási és Energiaügyi Bizottság (ITRE) - 131 taggal, elnök: Jerzy BUZEK (PL)
- Tanács - Versenyképességi Tanács (COMPET) - évi min. 4 ülés, kapcsolódó szakpolitikák: belső piac, ipar, K+F

Az innováció és az EU intézményrendszere 2.

- Bizottság
 - **Kutatás és Innováció**
 - **Horizon(t) 2020**
 - Mezőgazdaság és vidékfejlesztés
 - Éghajlatpolitika
 - Oktatásügy és kultúra
 - Energiaügy
 - Belső piac, ipar, vállalkozás és KKV
 - Regionális politika
 - Környezetvédelem

Az EU innovációs politika intézményi és jogi környezete

2. INNOVÁCIÓTÖRTÉNET EURÓPÁBAN

TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0002

Innováció és integráció

- Közösségi politika (K+F+I) - '80-as évek - ösztönző: lemaradás nagy országokhoz képest - határon átnyúló fejlesztés
- Még korábban: '50-es évek - Joint Research Center-ek (Euratom együttműködés alapja is)
- 1973 - Tanácsi program (4 év) - JRC nem csak a nukleáris területen
- 1977 - Bizottsági jelentés - tudomány- és technológiapolitika céljai

Innováció és integráció 2.

- 1. Keretprogram (1984-1987) - egységes keretű kutatási programok
- 1987 - Egységes Európai Okmány - FP-k tanácsi jóváhagyása, K+F kooperáció segítése
- 2. Keretprogram (1987-1991) - 8 szakterület
- 3. Keretprogram (1991-1994) - információterjesztés, természeti erőforrások és emberi erőforrás/mobilitás

Innováció és integráció 3.

- Maastricht - K+F döntéshozatali eljárások “finomhangolása” - Tanács, Parlament szerepe, tudomány- és technológia politika céljainak rögzítése
- 4. Keretprogram (1994-1998) - KTFD célok 7 területen - hamadik országokkal és nemzetközi szervezetekkel való együttműködés

Innováció és integráció 4.

- 5. Keretprogram (1998-2002) - specifikus programok - életminőség és erőforrásgazdálkodás, információs társadalom, versenyképesség, fenntartható fejlődés, energia és környezetvédelem
- 6. Keretprogram (2002-2006)- technológiai megoldások egyes problémákra - Európai Kutatási Térség (kutatás integrálása, koncentrációja és strukturálása, megerősítése)

Innováció és integráció 5.

- 7. Keretprogram (2007-2013): együttműködés, ötletek, emberek, kapacitások
- 8. Keretprogram (2018-2020)
- “Innovatív Unió” kezdeményezés (Europe2020)

Az EU innovációs politika intézményi és jogi környezete

3. CÉLOK ÉS HATÁSKÖRÖK

TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0002

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Európai Kutatási Térség (ERA) - Célok

- Kutatók
- Tudományos ismeretek
- Technológiák

.... szabad áramlása

- Versenyképesség (beleértve: iparfejlesztés)

Európai Kutatási Térség 2. - Részcélok

- Kutatás és technológiafejlesztés támogatása
(**Aktorok**)
 - Vállalkozások
 - Kutatóközpontok
 - Egyetemek.....együttműködése

Határokon átívelő együttműködés
Belső piaci lehetőségek kihasználása

ERA - Hatáskörök

- Kiegészítő (támogató) hatáskör
 - KTFD programok végrehajtása az **Aktorokkal** együtt
 - Harmadik országokkal és nemzetközi szervezetekkel való együttműködés
 - EU-s KTFD eredmények disszeminációja és hasznosítása
 - Kutatóképzés és mobilitás

Fő cél: nemzeti és EU-s politikák összhangja (PCD)

ERA - Eszközök

- Keretprogram (különleges jogalkotás)
 - Célkitűzések
 - Irányvonalak
 - Pénzügyek
- Többéves Keretprogram (rendes jogalkotás)
 - Kiegészítő Program
 - Finanszírozás
 - Harmadik ország, nemzetközi szervezet bevonása
- Közös vállalkozás, egyéb szervezet létrehozása (rendes jogalkotás)

Hatáskörök a gyakorlatban

- Jogalkotás:
 - Parlament + Tanács
 - ECOSOC
 - CoR

- Végrehajtás:
 - Együttműködés a tagállamokkal, harmadik országgal vagy nemzetközi szervezettel

Az EU innovációs politika intézményi és jogi környezete

4. K+F+I JOGTERÜLETEK, CÉLOK, ALAPELVEK

TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0002

Jogterületek és célok

- Innováció és
 - Belső Piac
 - Szabad áramlás (árúk, személyek)
 - Kereskedelem
 - Nemzetközi együttműködések
 - Agrárpolitika
 - Fenntarthatóság
 - Iparpolitika
 - Versenyképesség

Közelebbi kapcsolódások

- Környezetvédelem
 - Fenntarthatóság
- Energia
 - Versenyképesség
- Oktatásügy és kultúra
- Mobilitás és regionális politika

Az EU innovációs politika intézményi és jogi környezete

5. REGIONÁLIS ÉS KOHÉZIÓS POLITIKA ÉS AZ ÚT A LISSZABONI STRATÉGIÁTÓL AZ INNOVATÍV UNIÓIG

TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0002

Regionális és kohéziós politika

- Régiók közötti különbségek csökkentése
- Általános cél: *átfogó és fenntartható fejlődés*
- **Prioritásváltás:** munkanélküliség, szociális biztonság → versenyképesség → **K+F+I**

Eszközrendszer

- Községi célkitűzések (CSG)
- Nemzeti stratégiák (NIS)
- **Pénzügyi eszközök:** Kohéziós Alap, Strukturális Alapok
- Jellemzője: decentralizáltság

Lisszaboni Stratégia

- **Gazdasági megközelítés: növekedés és foglalkoztatottság**
 - Átfogó cél: dinamikus, versenyképes, tudásalapú gazdaság
 - Növekedést elősegítő tudás és innováció
- K+F(+I) létrejön - gazdasági szereplők hangsúlyos bevonása

Jellemzők

- Pénzügyi eszközök: Strukturális Alapok, de centralizált!
- Régiók, tagállamok - kevesebb szerep
- Elsősorban NEM infrastrukturális beruházásokra irányul

Az “Innovatív Unió” kezdeményezés

- Európa2020 7 kezdeményezése
 - **Intelligens, fenntartható és inklúzív gazdaság**
 - 2010-ben Bizottság továbbgondolta a Lisszaboni Stratégiát
 - Átfogó cél: egységes európai piac az innováció számára
 - Javasolt intézkedések: *szabadalom, szabványosítás, közbeszerzés, “intelligens szabályozás”*

Teljesítmény mérése

- Indikátorszámok fontossága
 - Tagállami teljesítmények pontos mérhetőge - erőforrás felhasználás allokálásának és hatékonyságának ellenőrzésére
 - 25 indikátor - “regionális innovációs eredménytábla”
 - InnoBarometer

Végső célok

- Kutatók számának növelése
- ERA kiteljesítése
- Forrás: *újrágondolt kohéziós politika ÉS Horizont2020*

Az EU innovációs politika intézményi és jogi környezete

6. UNIÓS SZERVEK AZ INNOVÁCIÓBAN

TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0002

EIT

- Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT, Budapest, 2008 óta, 49 fővel)
 - Serkenti az egyetemek, kutatóközpontok és vállalkozások együttműködéseit - fenntartható növekedés és versenyképesség fokozása érdekében
 - Innovatív képességek fejlesztése a tagállamokban
 - A jövő vállalkozásainak kialakítása
 - Alapvető cél: innováció folyamatszerű szemlélete (ötlet-termék, hallgató-vállalkozó, laboratórium-piac)

EIT 2

- Irányító Testület (15 szakember + 1 Bizottsági megfigyelő) - független döntéshozó
- KICs - Knowledge and Innovation Communities (think tank-szerű, tudományos és innovációs társulások, TIT)
 - Éghajlatváltozás
 - IKT
 - Fenntartható Fejlődés

REA

- Kutatási Végrehajtó Ügynökség
 - Fő cél: hatékony vh. A K+F programok vonatkozásában
 - Bizottság hozta létre
 - Tényleges háttértámogatás a KKV-knek, magánszemélyeknek az innovációs folyamatokban
 - Szakértelem, közvetlen hozzáférhetőség
 - Az “Innovatív Unió” céljainak végrehajtása
 - Európa és Horizont2020 célok alapján

ERC

- Európai Kutatási Tanács
 - ERA működtetése a legkiválóbb **kutatási programok befektető-orientált finanszírozásának** a lebonyolítása
 - “*Direct investment*” megközelítés erősítése
 - **Kutatás, mint tevékenység és folyamat reformja** minőségbiztosítási eszközökön keresztül (peer review, benchmarking)

ERC 2

- Feladatai:
 - Kiváló kutatások támogatása Európában minden tudományterületen
 - Befektető-alapú kutatási együttműködések
 - Vezető kutatóintézetek támogatása
 - Innovatív javaslatok díjazása
 - Innovatív kutatások megjelenítése, vizibilitásának biztosítása
- Központi szerve: Végrehajtó Ügynökség (*Executive Agency*)

EASME

- KKV-ügyi Végrehajtó Ügynökség
 - KKV szektor versenyképességi programjainak végrehajtása és koordinációja
 - Horizont2020 2. és 3. fejezete
 - Környezetvédelmi és éghajlatváltozási programok
 - Tengeri és halászati programok
 - “Intelligens energia” programok

INEA

- Innovációs és Hálózati Projektek Végrehajtó Ügynöksége
 - Bizottság legújabb végrehajtó szerve
 - Management és szakértő testület
 - A különböző K+F+I programok végrehajtói mellett működik
 - Infrastrukturális beruházási programok - szállítás, energia, kommunikáció (*Horizont2020 3. fejezeti célok*)

Az EU innovációs politika intézményi és jogi környezete

7. A HORIZONT2020 PROGRAM

TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0002

Alapvető információk

- Keretprogram 2014-2020
- **Céljait az Európa2020 stratégia és az Innovatív Unió kezdeményezés határozzák meg**
- Pénzügyi keret: cca. 80 mrd EUR, központi BXL forrás
- Rendszere: 2013. december 11 - 1291/2013 EP és Tanácsi rendelet

Célok

- Átfogó cél: tudás- és innovációalapú társadalom és gazdaság
 - K+F+I kiemelt támogatása
 - **Nemzeti szinten a GDP 3%-át kell ilyen célra fordítani** (Eurostat: Magyarország jelenleg 1,1%-on, UK-val egy szinten), **ÉS EU-s forrásokat is**
 - Prioritások: *Excellent Science (Kiváló Tudomány), Ipari Vezető Szerep, Társadalmi Kihívások*

Alapelvek

- Külső tanácsadás és társadalmi elkötelezettség (az EU részéről)
- Együttműködés a nemzeti programokkal, közös programok felépítése
- Kooperáció fejlesztése, interfészek kialakítása a határterületi kérdésekben (*cross-cutting issues*) - tudományterületek, gazdaság és kutatás, harmadik országok

Alapelvek 2

- Tudomány, technológia, innováció, gazdaság és társadalom **jellegének fejlesztése**
- Gender equality
- Kutatók támogatása
- Nyitott hozzáférés a kutatási eredményekhez

Speciális célok

- MKKV-k aktivizálása, együttműködő programok
- “fast track to innovation”
- PPP-k, és köz- és közszféra együttműködése (tagállamok között, vagy szabályozási szintek, vagy állami szervek között)
- Minőségbiztosítás (controlling, audit, benchmarking, etc.)

Az EU innovációs politika intézményi és jogi környezete

7. A KÖLTSÉGVETÉS HORIZONTJAI

TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0002

Kiváló Tudomány

- Kiváló tudomány 24,4 mrd EUR
 - EU versenyképesség megerősítése,
 - Munkahelyteremtés,
 - Életszínvonal emelése

Ipari Vezető Szerep

- Ipari Vezető Szerep 17 mrd EUR
 - Technológiai beruházások
 - Kutatási beruházások ösztönzése
 - Innováció erősítése PPP-ken keresztül

Társadalmi Kihívások

- Társadalmi Kihívások 29,7 mrd EUR
 - Tényleges előnyök a polgárok számára innovációs és kutatási projekteken keresztül

Egyéb területek

- **EIT** 2,7 mrd EUR - tehetség kamatoztatása, innováció max. kihasználása
- **További területek** 3,2 mrd EUR - “tudomány a társadalommal és a társadalomért”, kiválóság térnyerése
- **Euratom** (2014-2018): 1,6 mrd EUR - fúziós kutatások, biztonság és védelem, orvosi kutatások, etc.

Fejezetek lebontása - prioritás szerint

- **Kiváló Tudomány** - ERC, jövőbeli és kialakuló technológiák, Marie Curie Action, kutatási infrastruktúrafejlesztés
- **Ipari Vezető Szerep** - alap- és ipari technológiák, kockázatfinanszírozáshoz jutás, KKV innováció
- **Társadalmi Kihívások** - eü, demográfia, jólét, energia, élelmezésbiztonság, fenntartható mezőgazdaság, intelligens, környezetkímélő közlekedés, éghajlatváltozás, nyersanyagok, “biztonságos társadalmak”, etc.

Az EU innovációs politika intézményi és jogi környezete

8. A HORIZONT2020 VÉGREHAJTÁSA - RENDSZEREK ÉS JOGI HÁTTÉR

TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0002

Együttműködés

- PPP-k ÉS köz- és közszféra közötti partnerségi együttműködések
 - **európai technológiai platformokat** (European Technology Platforms, ETP),
 - **közös programozási kezdeményezéseket** (Joint Programming Initiatives, JPI)
 - **európai innovációs partnerségeket** (European Innovation Partnerships, EIP)

Első Prioritás

- Kiváló Tudomány - ERC - 4 típus:
 - Starting Grant
 - Consolidator Grant
 - Advanced Grant
 - Proof of Concept Grant

Első Prioritás 2

- Kiváló Tudomány - Marie Curie Action
 - Kutatóhálózatok
 - Egyéni ösztöndíjak
 - Nemzetközi és szektorközi együttműködés
 - Regionális, nemzeti vagy nemzetközi ösztöndíjak társfinanszírozása
 - Európai Kutatók Éjszakája

Első Prioritás 3

- Infrastruktúrafejlesztés
 - Meglévő infrastruktúrák innovációs kapacitásának erősítése
 - Európai kutatási infrastruktúrákra vonatkozó szabályozásának és a nemzetközi együttműködéseknek a fejlesztése

Első Prioritás 4

- Jövőbeli és Kialakulóban Lévvő Technológiák
 - Under Construction, thank you for your patience
😊

Második Prioritás

- Ipari Vezető Szerep - Alap- és ipari technológiák
 - IKT
 - Űrkutatás
 - Nanotech
 - Anyagtudomány
 - Biotech

Második Prioritás 2

- Ipari Vezető Szerep - Kockázatfinanszírozás
 - INNOVFIN - önálló pénzügyi eszköz

Második Prioritás 3

- Ipari Vezető Szerep - MKKV-k innovációja
- Under Construction, thank you for your patience 😊

Harmadik Prioritás

- 7 alprogram (példákon keresztül)
- Eü - szolgáltatások fejlesztése, antibiotikumok használata - gyorseszteszt - 1M EUR)
- “Biztonságos társadalmak” - határvédelmi innováció - smart borders (még csak célok, nincs program)

Az EU innovációs politika intézményi és jogi környezete

AZ INNOVÁCIÓS POLITIKA EREDMÉNYESSÉGÉNEK MÉRÉSE ÉS MÉRHETŐSÉGE

TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0002

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Módszertani alapok

- Mennyiségi és minőségi eszközök megfelelő megválasztása - jó gyakorlatok bedolgozása
- Politika végrehajtása során elsődleges - a hatékonyság mellett - az átláthatóság és elszámoltathatóság is
- A cél és a hatás hatékonyságán túl K+F+I esetén átfogó módszerek alkalmazása

Hatástanulmányok

- **Ex ante mérés** - *impact* (eshetőleges hatás) mérése
- **Ex post mérés** - *effect* (tényleges hatás) mérése
- Folyamatszerű megközelítés indokolt, programközpontúan

Kiegészítő eszközök

- Egyéb kvantitatív módszerek, pl. tudománymetria (de CSAK kiegészítő jelleggel)

A racionalitás és hatékonyság horizontjai (OECD)

- Félelem a “market failure”-től (**konzervatív ipar**) vs. társadalmi haszon (**liberális innovációs szektor**)
 - Ha van is *market failure*, akkor is érdemes újragondolni az értékelést - pl. a szektorközi kooperáció társadalmi hasznára tekintettel
- Ezért is szerepel az EU-s prioritások között *Kockázatviseléshez való hozzájutást segítő pénzügyi eszközrendszer*

Az EU innovációs politika intézményi és jogi környezete

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!

TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0002

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

SZÉCHENYI 2020

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE